

▲ Τα όρια του βυζαντινού κράτους από τα μέσα του 7ου ως τον 9ο αιώνα.
 Επεξεργασία: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού. © ΙΜΕ

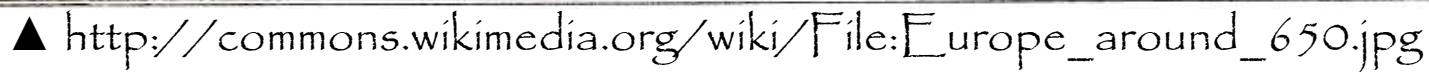
<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/gallery/main/others/o2p2.html>

]. Ο ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

1. Οι Σλάβοι και οι σχέσεις τους με το Βυζάντιο

Μπακάλης Κώστας: [history - logotexnia.blogspot.com](http://history-logotexnia.blogspot.com)

α. Γότθοι:

- Εγκαταστάθηκαν προσωρινά στα Βαλκάνια,
- Ανέπτυξαν σύντομες σχέσεις με το Βυζάντιο.

β. Σλάβοι:

- Εγκαταστάθηκαν μόνιμα στο Βυζάντιο,
- Οργάνωσαν τις σκλαβηνίες (7^{ος} και 8^{ος} αιώνας) που αφομοιώθηκαν από το Βυζάντιο.

γ. Βούλγαροι:

- Ίδρυσαν κράτος ανάμεσα στο Δούναβη και την οροσειρά του Αίμου (7^{ος} αι.),
- Αναγνωρίστηκαν από το Βυζάντιο, συγκρούστηκαν με αυτό και σχετίστηκαν εμπορικά,
- Ασπάστηκαν το χριστιανισμό (864 μ.Χ.)

δ. Άραβες

- Κατέκτησαν τις βυζαντινές επαρχίες της Μέσης Ανατολής και της βόρειας Αφρικής,
- Επιδίωξαν να κυριαρχήσουν στη Μεσόγειο,
- Ανέπτυξαν σπουδαίο πολιτισμό,
- Συγκρούστηκαν με το Βυζάντιο αλλά και σχετίστηκαν πολλαπλά μαζί του.

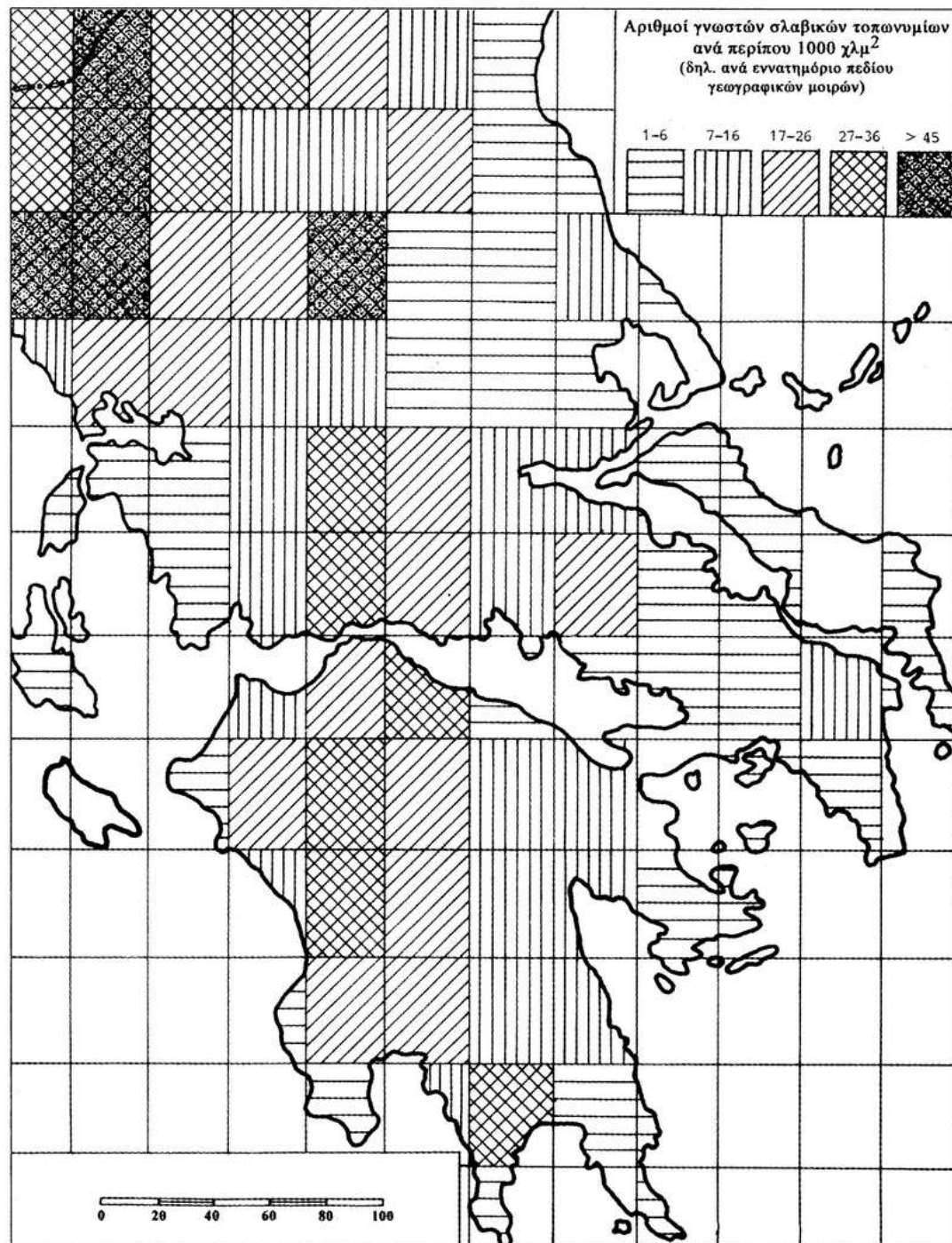
Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

► Για την προέλευση, τις συνθήκες εγκατάστασης στις βυζαντινές χώρες και τις σχέσεις με το Βυζάντιο των Σλάβων και των Βουλγάρων.

► Για την ίδρυση, την επέκταση, τον πολιτισμό και το εμπόριο του Ισλάμ.

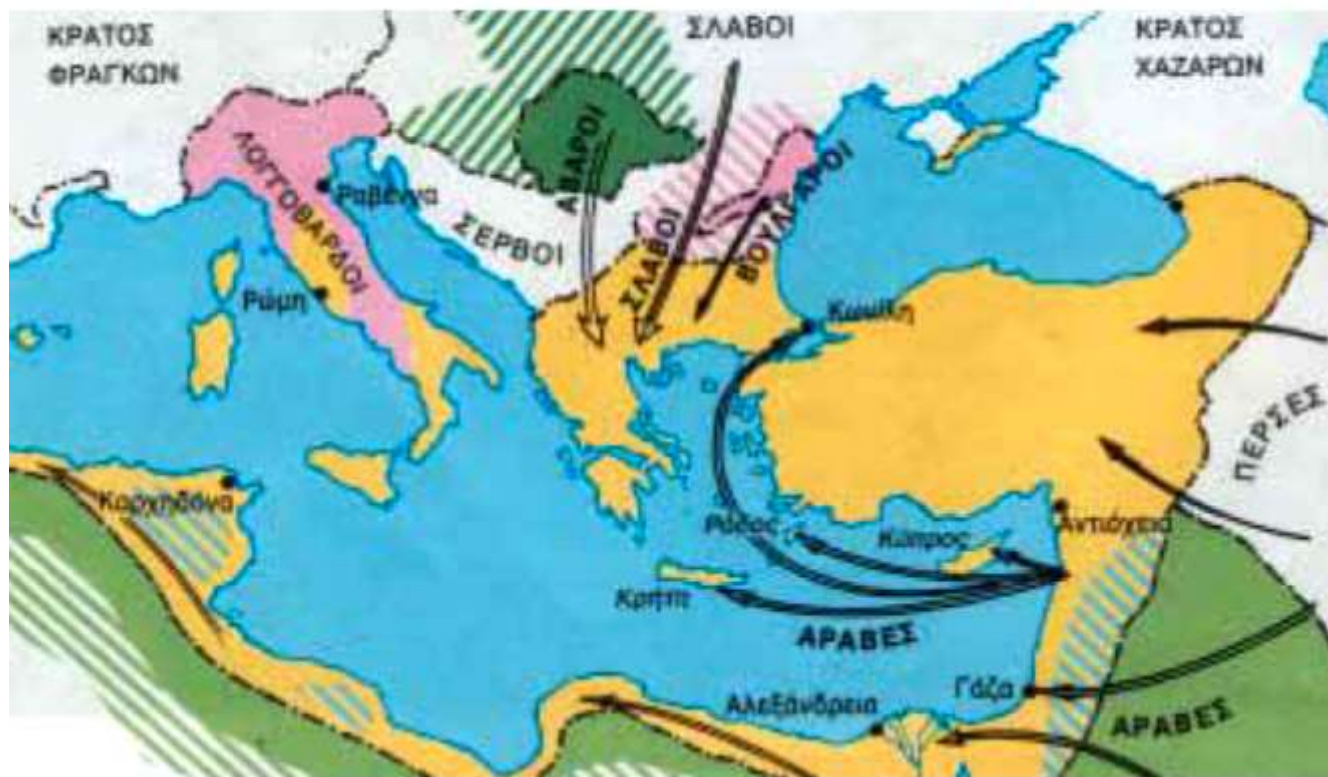
Πυκνότητα των σλαβικών τοπωνυμίων στην Ελλάδα.

■ Μελετήστε το γράφημα-χάρτη. Τι συμπεραίνετε για την πυκνότητα των σλαβικών εγκαταστάσεων στον ελλαδικό χώρο;

Ι. Ο ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

1. Οι Σλάβοι και οι σχέσεις τους με το Βυζάντιο

▲ Να επισημάνετε στον χάρτη ποιοι λαοί απειλούν τη βυζαντινή επικράτεια στο βορρά; Γνωρίζετε κάποια από τα χαρακτηριστικά τους;

Οι Σλάβοι:

Νομάδες με ιδιότυπη πολιτική οργάνωση.

Τον 6ο αι.
εγκαταστάθηκαν
βόρεια του
Δούναβη.

Άρχισαν επιδρομές
κατά του
Βυζαντίου.

Στα τέλη του 6ου
και στις αρχές του
7ου αι. οι Σλάβοι
πέρασαν στην
επιρροή των
Αβάρων.

Συνήθειες Σλάβων

Οι Σλάβοι, επειδή ζουν ληστρική ζωή, συνηθίζουν να επιχειρούν επιθέσεις κατά των εχθρών τους σε δασώδεις, στενούς και κρημνώδεις τόπους. Χρησιμοποιούν κατάλληλα τις ενέδρες και κάνουν ξαφνικές επιθέσεις στη διάρκεια της νύχτας και της μέρας, επινοώντας πολλά μέσα.

Οι Σλάβοι είναι εμπειρότατοι στη διάβαση των ποταμών και μένουν καρτερικά μέσα στο νερό. Συχνά καταδύονται στα βάθη του νερού και κρατούν στο στόμα τους μακριά κούφια καλάμια που φτάνουν στην επιφάνεια του νερού. Ξαπλωμένοι ανάσκελα στα βάθη του νερού αναπνέουν με καλάμια και αντέχουν για πολλές ώρες, έτσι που δεν γίνονται αντιληπτοί.

Στρατηγικόν Μαυρικού, έκδ. G. T.

Dennis-E. Gamillscheg (Βιέννη 1981)

374-376.

◀ Στρατηγικόν σημαίνει "εγχειρίδιο με οδηγίες για στρατιωτικούς". Ποιες από τις πληροφορίες του Στρατηγικού του Μαυρικού (πρώτο παράθεμα) πιστεύεις ότι ήταν χρήσιμες για τη στρατιωτική αντιμετώπιση των Σλάβων;

Οι Άβαροι

Καταγωγή ~ Οργάνωση

Λαός ουννικής καταγωγής.

Ίδρυσαν προς τα τέλη του 6ου αι. μια πανίσχυρη αυτοκρατορία στην Κεντρική Ευρώπη .

Σχέσεις με Βυζάντιο

Ενεργούσαν συχνά επιθέσεις στα βαλκανικά εδάφη του Βυζαντίου, παρασύροντας μαζί τους και τους Σλάβους.

Άβαροι και Σλάβοι πολιορκήσαν αρκετές φορές, αλλά χωρίς αποτέλεσμα τη Θεσσαλονίκη.

Οι Άβαροι έχασαν σταδιακά τη δύναμή τους, ιδιαίτερα μετά την αποτυχημένη προσπάθεια πολιορκίας της Κωνσταντινούπολης μαζί με τους Πέρσες, το 626,

Σλάβοι ~ Σκλαβηνίες

Αρχές 7ου αι. προχώρησαν νότια ~ εγκαταστάθηκαν σε εδάφη της σημερινής ηπειρωτικής Ελλάδας.

Ίδρυσαν **σκλαβηνίες**, πολιτικά αυτόνομες νησίδες σλαβικού πληθυσμού, διάσπαρτες ανάμεσα σε Έλληνες.

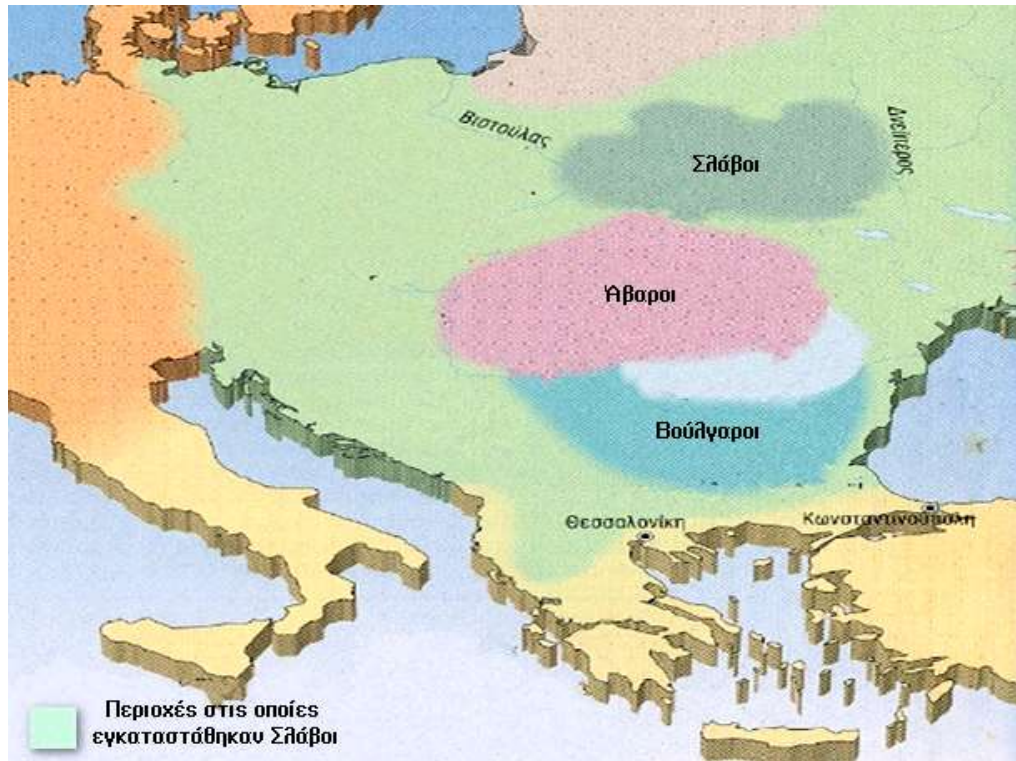
Αρχικά: λεηλασίες κι επιθέσεις = προβλήματα επικοινωνίας Κων/πολης με τις ευρωπαϊκές επαρχίες Βυζαντίου (π.χ. Θεσσαλονίκη).

Σταδιακά ανέπτυξαν με τους ελληνικούς πληθυσμούς οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις και επηρεάστηκαν από τον πολιτισμό τους.

▲ Η Θεσσαλονίκη και το τείχος της από τα ανατολικά. Το 597 Σλάβοι και Άβαροι πολιορκήσαν τη Θεσσαλονίκη, αλλά δεν μπόρεσαν να την καταλάβουν. Οι κάτοικοι της πόλης πίστεψαν ότι σώθηκαν από θαύμα που έκανε ο άγιος Δημήτριος.

► Ο ιστορικός Προκόπιος που γνώριζε καλά τη συμπεριφορά των δήμων του Ιπποδρόμου κατά τη στάση του Νίκα, χρησιμοποιεί τον όρο δημοκρατία με τη σημασία "κυριαρχία των δήμων, έλλειψη κεντρικής εξουσίας, αναρχία". Τι σήμαινε ο όρος δημοκρατία στην αρχαία Αθήνα και τι σημαίνει σήμερα;

▲ http://123-p.blogspot.gr/2011/01/blog-post_24.html

Θεσμοί και εξωτερική εμφάνιση των Σλάβων

Αυτές οι φυλές δεν υπακούουν στην κυριαρχία ενός μόνον ανδρός, αλλά από παλιά διαβιούν υπό καθεστώς **δημοκρατίας** (δηλ. έλλειψης κεντρικής εξουσίας). Γι' αυτό αποφασίζουν από κοινού για τα συμφέροντα και τα δύσκολα ζητήματα [...].

Μερικοί δεν φορούν χιτώνα ή πανωφόρι (**τριβώνιον**), αλλά μόνο παντελόνια (**αναξυρίδες**) ως τη μέση τους και έτσι [ημίγυμνοι] ρίχνονται εναντίον των εχθρών. Μιλούν μια και μοναδική, εντελώς βάρβαρη γλώσσα και [...] είναι όλοι τους εξαιρετικά ψηλοί και δυνατοί. Όσο αφορά το χρώμα του δέρματος και των μαλλιών, δεν είναι εντελώς λευκοί και ξανθοί ή μελαμψοί αλλά όλοι τους κοκκινωποί.

Προκόπιος, Υπέρ πολέμων, V||, 14.

Η βυζαντινή κυβέρνηση ακολούθησε μια ρεαλιστική πολιτική και επέτυχε να εντάξει ομαλά τους Σλάβους των κεντρικών και νότιων περιοχών των Βαλκανίων στη βυζαντινή κοινωνία (9ος και 10ος αι.). Οι Σλάβοι εξελληνίστηκαν σε τρία στάδια:

ΥΠΟΤΑΓΗ

Πρώτα **υποτάχθηκαν στρατιωτικά** στο Βυζάντιο,

ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

ακολούθως **εκχριστιανίστηκαν**.

ΑΦΟΜΟΙΩΣΗ

Τελικά **αφομοιώθηκαν** κοινωνικά και εθνολογικά.

◀ Η θριαμβευτική είσοδος του αυτοκράτορα Ιουστινιανού Β' (685-695/705-711) στη Θεσσαλονίκη μετά τη νίκη του εναντίον των Σλάβων. Τοιχογραφία στο νότιο τοίχο του ναού του Αγίου Δημητρίου στη Θεσσαλονίκη. 7ος αιώνας. Θεσσαλονίκη, 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. ΥΠΠΟ/ΤΑΠ. Σακελλαρίου, Μ., *Μακεδονία 4000 Χρόνια Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού*, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1994, σ. 251, εικ. 175.
© ΥΠΠΟ
<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/gallery/index.html>

